

Atiduosk Tevų eišką privalai!

L L K S

Juozapavičiaus tėvų sąjona
O r g a n a s

Nr. 5 / 15 /

66

Tankusis Pušinas 1954 m.

4

Atidusk Tėvynėi, ką privalai!
Jauzapavičiaus tėvūnijos
O r g a n a s

Nr. 5 /15/ rugsejė - spalio mėn. 1954 m.

R a m u n o.

Mylimiems broliams.

Negaliu negalvot apie Jus,
Kaip už lange naktis taip juoda.
Vėjas šėlsta rudenis, šiurpus,
Man širdis neramume pilna.

Gizdos tokios gresmingos naktis,
Vėjas šėlsta - pastogė menka...
Vilkai kaukia kažkur taip arti,
Danguj šviesa sietyų blanki...

Tiktai Jus geležinė valdė
Moka kliūtis didžiausias įveikt.
Si didi partizanų galia
Suabejoti mums niekaš neleis.

Aš didžiuojus Jumis, mieli broliai,
Kaip didžiuojas visa mūsų tauta.
Nevilieja manęs jokie toliai,
Aš tikiu - bus Tėvynė laisva.

Negaliu negalvot apie Jus,
Kaip už lange naktis taip juoda.
Vėjas šėlsta rudenis, šiurpus,
Man širdis neramume pilna...

/S/S/S/S/S/S/S/S/S/S/S/S/

B P R K O V A

L A I S V Ų I

/S/S/S/S/S/S/S/S/S/S/S/S/

L i n g u e n ė l i s

Už laisvą požemį ir kovoj

Lietuva išsilaisvinusi iš įvairių svetimtųjų, kurie plėšė ją dvaeiniiai ir nedžiagiariai, pradėjo gyventi laisvą gyvenimą daug naujes ir gražias sądybes, visuose virė kūrybinis darbas, lydimas linksmių ir skambių dainų. Naujesios ir gražiosios sądybės po laisvais virė ebeļu šakos, kurias pušė ir žymėję, kad šioje žemėje gyvena lietuviai. Bet gaila, tas linksmas ir nepriklausomas gyvenimas tęsėsi ne ilgai. Da pasaulis "Herėjai" tą brangų lietuvių turta, - laisvą, sutrypė geliažiniiais save batais. Ir štai 1944 metais, antru kartą, vėl piktai aidėjo patrauklių šūvių, grūdami ir degindami lietuvių sądybas ir miestus. Plėšė ir vežė iš mežių ekspančius, naikino Lietuvos meną, kuriame a taispindėje laisvė ir nepriklausomė lietuvių dvaeiniis ir kultūrinis gyvenimas. Šis Atėjūnai, budeliai apšikautę plienu, negailėstingai kovė vienus tuos lietuvius, kurie mylėję savąjį kraštą. Sunkaus gyvenimo dienos, skausmingai slėgė daugelis lietuvių širdis, ir ne viena skausmų vėratoma širdis plyšė ir nustoje plakus amžinai... O kiek daug, daug jaunų lietuvių krutinių, pervėrė negailėstingos ekupante kulkes, už tai kad mylėję gimtąjį kraštą. Šis didžiu Lietuvos skausme metu lietuvių organizavosi į partizanų būrius,

neleide jai pažinti kiene čia tie siluetai. Netrukus partizanai šeimininkę apstoje ratu, ir kietai ranką spausdami sveikine ją. - Dabar pažistu, kas per vieni. Prašau į kambarį, nusisėypsejusi, kvietė partizanus, šeimininkę. Ji sparčiu žingsniu priėjo prie namo durų, jas pravėrė. - Prašau, sveteliiai, į kambarį... Patašonas pažmęs Granitui už peties, pastumė-je į pravertas duris, prie kuzių stovėjo šyp-šodamasi šeimininkė, apšviesta stiprios lempos šviesos, per langą, iš kambario. - Prašau, nes, tu, drąsesnis, - juokaudamas prašė Granitą, pir-mam eiti į kambarį, Patašonas. - Labas vakaras! - pirmas į kambarį įsikritęs pasveikine Granit-tes linkmą tūk. Pušies dukrelę. - Labas, labas! Kaip gyvenate? - paklausė spausdama Granitui ranką panelė. - Gerai, - kariškai atsakė į greitą paklausimą Granitas. - Kaip linkama, kad ap- lankėte, ir dar tiek daug... Mes jau manymė manėme, kad jūsų nei vieno gyvo nebūna. Gir- dime žuviniai ir žuviniai. Daug kartų su namiš- kiais perkalbame, ar tie žmogūdišiai išsūdys visus... - jaudinančiu balsu kalbėjo panelė, vikriai vaikščiodama po kambarį, mandagiai nu- rėdinėdama vietas ir prašydama partizanus sėstis. - Vyrai, kažkas ateina! - iš lauko gri- žusi į kambarį, pranešė tūk. Pušies žmona. Nenuaigšak, manyte, čia turi mūsų daugiau at- vykti, - geitai atsakė į šeimininkės pranešimą Patašonas. Tuoj pirmas pakilė Granitas, pasi- mę save rusišką desantinį automatą į ran- kas taip, kad būtų patogų gintis ir išėjo į kiemą. - Kas? - Klajūnas, - kariškai atsakė užklaustasis. Neilgai trukus į kambarį įėjo aukšta, kiek paūgėjusia barzda vyras, didele kuprine ant nugaros, ant dešiniojo peties kabėjo suomiškas automatas, krūtinę dengė dideli žiūronai, o jo karišką uniformą pue- šė ryškūs lietuves laisvės kovos sąjūdžio

ženklai. Tai buvo gerai, visiems partizanams, paštatamas vyras - KŽ rinktinės vadas Klajūnas. Pasakui kurie išėjo partizanas Šemas.

- Sveiki, vyrai! - pasveikine Klajūnas partizanus. Jė veide bruožuose glūdąje milžine jėga, redos, jė negali įveikti nei kiekiausia ekupante kulka. Šave milžine žvilgsniu perbėgę partizanus, nusisė ē sunkią kuprinę, pasidėję ant ilgo suolo stovinčie kambarie pakraštyje ir mandagiai su visais pasisveikino. Pasisveikinęs vėl grįžo prie kuprinės, paėmęs pasidėję ant stalo, atrisė ją ir ištraukęs didelius du paketus, padavė Patašeniui. - ūia spauda ir tarpybiniai raštai. Patikrink, raštus ir gražink lydraštį, - paliopė rinktinės vadas, Patašeniui. Patašenas su linksmu veide išraiškė paėmė paketus iš rinktinės vado, praplėšė patikrinę raštus, pasirašė lydraštį ir gražinę jį rinktinės vadui. Prie nedidelie stalėlie sėdėdamas talkininkas Pušis, įtentai židurėje, ant stalo sudėtus paketus. - Tiesiog nūestabu, kur ir kaip jūs galite paruošti tiek spaudes, prie tokie baisaus bolševikų persekiojime. Garsė okupacijos laikais, tai lietuviškas, į laisvės kovą šaukiąs žodis buvo ruošiamas prūsuse ir slaptai per "rubežių" knygnešiu gabenam, ir platinamas Lietuvoje, kuris davė daug dvasinio pėnė mūsų tautai... O šiandien jūs ir partizanai ir kartu knygnešiai, tai nę ra jėties abejonės, kad Lietuva išsikėves sau laisvę, - tvirtu žvilgsniu peržvelgdamas partizanus, kalbėję tšk. Pušis. Trumpam pasikalbėjimui į kiemą išėję Klajūnas, Granitas ir Patašenas. Kieme jie trumpai aptarė keletą svrbeenių klausimų susijusių su LLKS - dšie ir ateinančiam susitikimui datą ir vietą. Pe pasikalbėjime jiems grįžus į kambarį, šeiminiškė paprāsė, vius partizanus vakarienės.

Vakarionės metu tūk. Pušies šeima su partizanais kalbėjosi apie sunkius okupacijos vargus, taip pat ji partizanams paaiškino, kuriose vietuose skribekai ir enkavedistai negsta naktimis sėdėti ir sekti apylinkės gyventojus, kas kuriuos gali atsilankyti partizanai. Po vakarionės partizanai padėjo, atsiveikino ir išėjo. Kieme partizanai trumpam sustojo ir nueširdaus atsiveikinimo metu rinktinės vadas pasakė: "Matote, jau ši vakarą krinta pirmas sniegas, kuris yra baltas mūsų išdavikas miškuose. Tą suprantame, kiekvienas partizanas, todėl kaip greičiau turime skubėti į save vietas, - ilgesniam apsigyvenimui ir laikytis kuo atsargiausiai. Šiandien įūsų visų Tėvyne žiūrė laukia karžygiški darbai. Todėl kiekvieno partizano šventa pareiga būdai Tėvyinės sągyboje ir laukti to momento kai Tėvyne pašauks į atvirą kovos lauką. Kietu, tyliu tonu baigė rinktinės vadas. Tie tylūs rinktinės vado žodžiai, kurie priminė Tėvyinės pavergimą ir iš dangaus krintantį sniegą, kuris pelengvėle tūk. omė baltai dengti žiemės sustingdytą žemę, kažkaip slėgė, kieme atėvinčių partizanų nuotaiką. Rinktinės vadas tą visą pasakė ir giliai atsidūšęs tarė: - Žinokite, kad mes kartą apsisprendame ir nęra, te kas mus galėtų atplėšti nuo šio žiemos kilnaus idealo, kuris veda į Tėvyinės išlaisvinimą. Mes savo krauju įrašome į Lietuvos istorijos puslapį: "Nesigailėsime savo jaunų įūsų, dėl Tėvyinės laisvės!" Mūsų žūkis: "Atiduok Tėvynei, ką privalai!" - šventas. Todėl jei žiauriosios ordos atklydusios iš tolimų Rusijos ar Azijos laukų pareikalas mūsų jaunų gyvybių, mes už Tėvyinės laisvę, garbingai kovos lauke atiduosime jas, - kietai spausdamos kai riejoje rankoje automata, baigė rinktinės vadas. Po šių žodžių rinktinės

vedas paspausdamas kiekviens partizanas dešinę pasakė: "Sudiev."

Rinktinės vedas ir partizanas Šernas pasuko į siaurą takelį, kuris iš kiemo kilpomis raitėsi kažkur teli į laukus... Ne ilgai trukus šie du partizanai besiraitančiu takučiu dingo tamsios nakties glėbije....

→ Matai, tas sniegas taip gdoitai dengia žemę ir save balta spalva ir puomu dare dideli pėdsaką, -pirma eidamas, ir vis spartin-damas žinganius, tyliai kalbėjo rinktinės vedas. Po trijų valandų itento žygie klajūne ir šerne akys teli horizonto pradžoje išūreti save mišką, kurį vedas - "Laviške." Tai buvo siauliu apskrityje, eruzdžių valdčiuje, Gulbine miškas. Priėjo gulbine mišką partizanai kiek sulatinę žinganius, atsargiai sekdami pamiškę, ar nepasitiks jų priesas, rankose laikydami paruoštus ginklus, prasiskyrę, įėjo į te miške plačią liniją. Linija kiek pažygiavę sustėjo.

→ Kaip dabar reikia pareiti į bunkerį, kad teks didelis pėdsakas, -kažkiekie neramumo kan-kinamas, paklausė Šernas. → Į bunkerį dabar eiti negalima. Gal ilgai nebus, nes pirmas sniegas dažniausiai nutirpsta. Dabar pažiūrėkime kvartalą, kuriame būtų sausų medžių ilisime, susikursime ugnį ir palauksime keletą dienų. Maištą paskalsinsime. O jei eisime į bunkerį tai galime išduoti bunkerį ir jame gyvenančius draugus, -palinkęs, tyliai kalbėjo prie šerne ausies rinktinės vedas, vis žvilg-čiodamas į abi pus linijos pakraščius ar nepastebęs kur besiklausanti šnipą ar sekli.
→ Aš žinau, kur yra sausų medžių. Reikia šiaja linija paeiti du kvartalus į miške gilumą, pasukti į kairiąją pusę ir tenai paejus daugiau kaip pusę kvartalo, ir, lysti į jį. -Pasiūly šernas. → Gerai, cikime ir bus tvarka, -pitarę klajūnas šerne pasiūlymui.

Jiedu pamašėli, pasižvalgydami, žygiavo plačia linija, į numatytą vietą. Prieš į numatytą kvartale vietą, pašokę nuo linijos ir pasėję kvartalu, mažiaug į jo vidurį, sustoje, apsižvalge ir pasirinkę patogesnę vietą lauzui susikurti. - Dabar pasirinkime sausų malkų, susikursime ugnį ir išsidžiėvinsime avalinę, - nusikabindamas man gana atorą kasėtą ir atsisegdamas šovinių diržą, kalbėjo rinktinės vadas. Jiems pradėjus laužti malkas, sausų malkų lužiai želi, teli miške aidėjo, kurių klausantis jiems patėtiems darsai kažkaip nemalenu, lyg tai ke bau-gu... Nes jie žinojo, kad skambūs medžių lužiai teli skardėjo miške, ku galėjo pasinaudo-ti naktį linijomis vaikėčiojė šnipai. Jie pri-silaužę ir susinešę į krūvą malkas, pradėjo jurti ugnį. Greitai ir ugnis maleniai šildė partizanus. Jų rūbai nuo degančio laužo emė garuoti, kurie buvo sušlapę nuo medžių krintančio sniego. Pasišildę jie pasilaužę žalių eglaičių šakų, pasiklojė jas prie laužo ir ant jų atsiseđę, nusiavė kojias, ir emė išievin-tis autus ir kojines. - Matai, kaip pūverte gyvenimas, kad nakties metu, viduryje miško, atsikir-ti nuo šeimų, turime kurenti laužą, lyg kokie plėšikai. Neprıklausėmos lietuves metais nei sapne nesusapnuodavau apie šitoki gyvenimą, - abiem rankom ištempęs, didelį drobinį autą, laikydamas šernas kalbėjo, ir vis arčiau miše ji prie laužo, iš kurio smarkiai garavo vanduo. - Tas ne nuo mūsų pareina, už tą visą yra atsakingas ekupantas. Žinų k, kiek lietuvių perėvena ir iškenčia baisias kančias kėlėjimuse. Ištremtieji į gilumą Rusijos, iškenčia baisų šaltį, badą ir baisų skurdą, bet lietuvybės neišsižada... - Taip, Aš kiek prisimenu 1944 metų lapkričio mėnesį, kai dar, save tėve namuose, slapsčiausi pavieniu, buvau enkavadistų užpul-tas, ir smarkiai atsišaudydamas jų apšaudomas

begau į mišką. Vieni enkavedistai mane vyjosi ir apšaudė, o kiti tyčia padėjo mane tėvė tvartą su visais gyvuliais. Tėvas prašė enkavedistų, kad leistų gyvulius išvesti iš degančio tvarte. Enkavedistai keičiamiesi jam atsaakę: "Mėtuvoje ne tik žmogus banditai", bet ir gyvuliai, tegul jie sudega." Nelaisė jų išvesti iš padegto tvarte. Kai laimingai pasiekiau mišką, ir mačiau degantį tvartą, kas skaudžiai suspaudė mano širdį, kad dabartiniu metu esu vieninteliai vienas ir negaliu šiems barbarams atkeršyti, kurių ne kiek mesiskaitė su atakire žmogaus ir tautų teisėmis. Tokie ir kiti tokie skaudūs pergyvenimai žmogui gali fiziniai susilpninti, bet dvasiniai jis užsigrūdina ir plienas, kuris visuomet sieks laisvės ir kovos už ją... Sunku suprasti, ką galvoja tos teroristų bandos ir kas jas pagindė ir užaugino, turbūt jie nėra sveikie prote piliečiai, - iteipė žemas. - Dabar gali eiti pasilėgti, o aš pakurensiu lauzą ir pabudėsiu, - pasiūlė rinktinės vadas Semui. Semas atsikėlė nuo prigeusio lauzo, pėmė prie kuprinės išsitraukė iš išsitraukė iš jos palapinsiaustę pasidėmė kasėtą, atsainošė prie lauzo, kasėtą pasidėję galvai pasidėti ir susiviniųjėgė ir palapinsiaustę, atsigulė, ant paklotų eglėšakių, mugare į lauzą. Klajūnas plikęs vienas, ome į krūvą sunėstas malkas laūžyti: viengalę padėdamas ant aukščiau stovinčio kelmo, patė pasidėdamas į viršų, abiem kojėm visu save kūmė sveriu trenkdamas į paguldytę pagalis vidurį, kuris nebeišlaikydamas kvintančio svorio, lūžinėję pusiau. Taip klajūnas sunėstus medžius lauzė per pusę, o ilgesnius dar labiau smulkino ir krėvė ant lauzo. Laužas ome smarkiai degti. Lauže lipsna grebats, netik žėmėšias eglų šakas, pe kuriomis jismedėgė, bet liepsnos stulpas, vėję pučiamas, mėtosi į šalis.

kuris tarai didžiule ugnies ranka gloste ir šali stevinūjų eglių šakas, kurios didžiule ugnies rankos glostamos piktai širškėjo, o degantieji apigliai, atitrūkę nuo šakų, sudarydami lyg mažų žiburėlių atulpa, kilę į orą, vikriai laukėtydamiesi pro aukštąsias medžių šakas. Didžiulės liepsnos šildomas sniegas, kuris, iš aukštai krisdamas, buvęs susilaukęs eglių šakose, ome tįpti ir varvėti. Kad nebūtų merkiamas tįpstančio sniego, klajūnas paėjo kiek toliau nuo laužo, atsiremė į storą egles kamieną, ir grožėjosi gražia miške aplinka, kuri didžiulės laužo liepsnos šviesos ir balto, iškritusio sniego apšviesta darosi pasakiška: liepsnos virpėjimas, tarai medžius virpino, ir redosi jog jie nestovėjo vietoje. Mažieji medeliai lyg vaikai žaidė, oia nutoldami nuo akių, oia vėl pribėgdami. Didžiuliai medžių kamienai svyravo, ir laužo liepsnos atspinduliuose juokėsi, - grožėjosi beginajančiais savo anūkais. Toli miške šurpulingas vilke stauginas atkreipė klajūno dėmesį, ir jis nutraukęs pasakišką vaizdą stebėjimą, pradėjo aršiau prie laužo. Varvėtklių pažadintas šernas šokėsi iš miego - Kas čia?... Ar lyti pradėjo... ar ką? - jis sukdamasis iš palapinsiaustės, iš skylės išžiūrėjęs iš kevalo, vis dar negalėdamas išlaisvinti iš apimto miego ir jį supančios palapinsiaustės, pridūrė: "O, ooo... Laužė... Tu rūdėt visą sniegą galveji nutirpdyti...". Šernas išsiskaitęs iš palapinsiaustės, pašokė nuo laužo į šali, kartu paimamas kasėtą ir palapinsiaustę, pametęs juos toliau nuo laužo ant sniego, abi rankas į kuočius suspaudęs kažkaip kratėsi, lyg tai kokios pašalinės jėgos krečiamas, - virpėjo: - U - U - te - te... kad sušalau... - Taip jau žmogus ir varkė, nė tu išmiegoi nė pasilgėsi... Šaltis lenda už nugarės... visą laiką jauties šalčio

sukaustytas, lyg šaltan vandeny n pamerktas. O lusk į pežemi, ten ir negemiau - trūksta oro... nera dėl šalčio ramiau, bet pasidėjus trojats mėnesių išeisi į paviršių ne į žmogų panašus... bet ką darysi, - darbai verčia... - neteli lauzė stovėdamas, kalbėjo Klajunas traukdamas pepeirese dėmą į save, o vėliau išpūtęs jį į orą, žiūrėjo kaip jis ore sukosi žiedu, ir, lyg bijodamas lauzė liepana, oia priartėdavo, oia vėl špūdavo į šalį, ir dešindėja ranka paėmęs iš dantų baigėdėdė degti pepeirese nuerūką įmetė į lauzą. Vėliau abu partizanai priejo arčiau prie lauzė, kuris šaltą ir tamia žiemes naktį, viduryje miške, po atvirum dangum neišsižėdė jū, globoje apšviestamas rausva save šviesa. Laužė sklėdžiama maleni šiluma buvo vienintėlis atlyginimas, už sunkius laives keves darbus jiems. Jie prie to mylinę drauge - lauzė - šildė tai priekį, tai nugarą. Šildėdavo priekį, o šaltis tuomet pradėdavo kauptyti nugarą. Laužė šiluma kovođama su šalčiu, išvarydavo iš plonai vilki kinų partizanų rūbų šaltį. Toks nuolatini temperatūres keitimasis labai vargino partizanus. Taip jiems ginantis nuo šalčio, išlaužė - saulutę patekėjo, o partizanai buvo gerokai įvargę, bet nebuvo tokios vietos kurioje būtų galėję ramiai pamiegoti ir pasilegti. Taip jie toliau turėjo lauzą kurenti, po vieną, prie jo pakrisdami ant žemės, numigdavo valandėlę, o kai atsikeldavo tai drėbėdavo, kaip drūgie krečiami. O be to dar visą laiką nervai įtemti dėl padarytų peđų, kurios tiesiog atidavo į skaitlingas enkavedistų rankas, kurie nirsdami, kas minutę tykoje atsigeriti dar šilte Lietuvos partizane krauje. Todėl jie pakaltomis įtemptais akių žvilgsniais sekė ar peđomis, kurios ryškiai žibėjo šviesiai iškritusiam sniege, necia koka šnipas, ar neslinka pasalinga, žiauri enkavedistų gauja.

Šitoks partizanų gyvenimas netik fiziniai, bet ir dvasiniai slėgė ir vargino, bet jų veidų bruožai apie tai neliudijo, kad jie fiziniai ar dvasiniai būtų nuvargę. Klajūnui valandėlę numigus, šalčio pažadintam, šėmas pasiūlė pusrūšiauti. Šėmas paėmęs kuprinę, kuri gulėjo ant žėmos, toliau ir atnešęs ją prie laužo, ištraukė mažą bakanelį, kaimiškos duonos ir į laikraštį suvinietą mažą gabalėlį dešros. Atsiriškęs duonos riekes, dešrą perpiovė pusiau, pusiau padalytą dešrą, vieną jos gabalėlį uždėjo ant duonos bakanelio, padavė klajūnui, o antrąjį padėjo ant atskirtos duonos riekes sau. - Ši kartą pavalgysim kaip penai, o jei oras nesikeis keletą dienų, tai sausa duonele pasižyvisim! - atsisėdamas prie laužo, ant paklotų eglišakių, dešros gabalėlį uždėtą ant duonos riekes, laikdamas kairioje rankoje, o dešinioje nedidelį peilį, kalbėjo šėmas. Papyrusčiavę tą menką ir sausą pusrūtį, juos emė kankinti troškulyje, o vandens nebuvo. Klajūnas troškulis kankinamas, paėmė baklagę ir paėjęs toliau nuo laužo, rado balą, kurioje buvo apsimę visokie vasaros vandens gyvūnai. Batai pramušę nestorą balos lodą, prisėmė baklagę vandens, atsinešęs prie laužo, išpraudė į iškeltą lazdelę, kuri lyg lydeka grebį žiaunomis suspaudusi laike. Taip pasruostą baklagę įstatė į laužą. Neilgai trukus baklageje vanduo užvirė. Vandeniui užvirus klajūnas išėmęs baklagę iš laužo, pastatė toliau atremdamas ją į kelmą. Kai vanduo atausė ištraukė baklagę iš iškeltos lazdelės, atsigerė ir padavė save bendrui. Taip jie duonele ir vandeniū maitindamiesi kuratydami laužą ir aplinkui ratu mindami šildėsi tris paras.

Sniegui tiek nutirpus, jog miške nebebuve
pėsakų žymių ruošėsi eiti į save nuolatini-
nį žiemos gyvenimui paruoštą gyvenvietę
- bunkerį.

Pavakarys. Partizanai palengvėle, pasidai-
gętrydami traukė plačia gulbine miške linija-
ja į savo gyvenvietę, didiems raste darbams
nudirbti ir sunkiam vargui iškęsti, už Revy-
nos laisvę. Jie žinojo, kad šių metų paskuti-
nis jų žygis. Kai aplois bunkerį, tai jau bus
kiti metai, tu pačiu užsivers šių metų lie-
tuves istorijos puslapis išmargintas sunkių
ir kietų partizanų kovų ir, šlakstytas jų
krauju, o jų galvose sukosi mintys: "popie-
rius ir kailės prigabenta į bunkerį tiek,
kad užteks rašyti visus tris keturis mėne-
sius. Žibale užteks... Mašiniūnė la gerame ste-
vy... Galės daug aukštesnės vadovybės laik-
raštėlių padauginti. Galės paruošti ir visus
tamybinius raštus Revūnijoms. Padauginti iš
tevūnijų visus kautynių aprašymus... surašy-
ti visas per radijo girdimas užsienio žinias.
Bet bėda ar ilgai radijo aparatas galės mai-
tintis elementais - drėgna... paskalsinsime
mažiau muzikos... žinioms... Kaip miela bus
išėiti pavasari iš bunkerio išsinešti tiek
daug visokių dokumentų... Bet kažin ar lai-
mingai pasiseks išgyventi, ar neužuos enka-
vedistai, tai baigta... iš tokie požeminie
sunku išsigelbėti... kad taip ant viršaus
gyvenus... Tas požemis tai grabas... Gyvensi
ant viršaus nieko negali nudirbti raste dar-
buose, nukentęs sąjūdžio literatūra, o be to
ir organizacinis stovis. Kaip bus taip su ta
gyvybe?... Staigėme enkavedistų užpuolime
gali nepasisekti sunaikinti dokumentų -
gaila... bet ką?... Kad tik greičiau parejus
į bunkerį - pasilsėjime. Dar rėdes keturi
kvartalai... Kaip gera Barzdai, Milvičiui,
Aplodieriui, jie tikriausiai valiojasi

Siltame bunkery ant minkštų samany. Taip nu-
vargame, kad vos kojas pakelti galime... "
Tokios ir panašios mintys sukeičė žygiuojan-
čių partizanų galvose.

Bunkeris. - Ką? - palieta klausiantis bal-
sas klajūne ir šemas ausis. - Šemas, - nus -
kambeje trumpas atsakymas balsas tarp tan-
kiai suaugusių medžių. - Kur jūs buvete užtru-
kai? - paklausė Žilvitis per pus išlindęs iš
bunkerio angos, rankoje laikydamas suemišką
automatą. - Dar ir klausai? - sustodamas netoli
bunkerio angos, kalbėjo Šemas, įterpdamas sa-
vo dažną priešėdį: "Agi, vyrai!" Pats matai,
kiek daug sniego buvo pridriega. Nerajai, kad
su pėdsaku būtuomen pärejė į bunkerį, ir iš čia
tave azijatai būzu ištraukė. - Sveiki, vyrai! -
pasveikino grįžęs klajūnas bunkery esančius
bendros kovos brokius. - Sveiki! sveiki! - at-
siliepė giliame poženy Barzdas ir apidierius
balsai. Žilvitis stovėdamas ant išlipimųjų
laiptelių, padavė bunkeryje esančiam apidie-
riui padėti savo automatą, ir išėjo iš bun-
kerio, po kurio išlipo Barzda ir apidierius
- Matai, kaip sniegas suspaudė ir priploję už-
dėtas samanas ant bunkerio, kad nei kiek ne-
žymu, sutampa su natūraliu čia esamu žemės pa-
viršium - mūsų Teviškė, - kalbėjo Žilvitis.
- Galimas daiktas, kad šis bunkeris gali lik-
ti amžinoji mūsų Teviškė, - įterpė apidierius.
- Kaip žinai, jei čia užpuls azijatai ginsime
ją, kaip mūsų bečiai kad gynė Vilniaus, Trakų
ir kitas pilies, nesigailėdami savo gyvybių.
todėl Lietuviams dar ir šiandien likę jų
gruvečiai šventi, - kalbėjo Šemas, žvelgdamas
pro tankias medžių viršūnes, į aukštai padan-
gėje, lengvai supantįs balto sniego debesėlius.
- Kaip pasisekė susitikimas? - arčiau prieėjo
prie klajūno, paklausė jo Barzda. - Gerai, tik
tas prakeiktas sniegas. Dar tenebūnant susi-

tikime vietoj pradėjo snigti. Kažin kur jie pasidėjo... jų nemaža grupė... - žvalgydamiesi aplinkui ar neįstabus bunkeris, ar sutampa su natūraliu žemės paviršium, ar neturi įtartinų iškilimų, - atsakė Klajūnas. - Mes gerai pragyvenome pirmąjį sniegą, naktimis angą pridarydavome, tai šalta ir gerai... Užsidėgęs lempą, subendrinau ir mašinėle perrašiau visas veiklos žinias, - pasakė rinktinės vadui, štabe viršininkas Barzda. - Gerai, kad perrašėi, bet jų atidusti ši meta negalėsime. - sniegas... Apygardos vadas sakė, jei sniegas pradės rėdintis, tai jie į susitikimą neatvyks. - trumpai atsakė Klajūnas. - Na, vyrai, ir barzdėmis apaugę, matyti jau kelintą dieną barzdų nesiekutę ir neapnuogę. Pirmiausia! apsisukakite tai dūsi pietus. Jūs alkani esate kaip vilkai! - stambų juodą usą sukdamas ragine parėjusius apidariusius. Bunkeryje užė primuotas, o pro angą veržėsi gerai, kurie nešė į erą kažkokios mėsiškos sruobos gardų kvapą, kuris aromatu uodėsi Klajūnui ir Semui. - Kad čia taip visi sulipome ant viršaus, suminsime... bus žymu... - pirštų galais vaikščiodamas ant bunkerio, palaisvindamas eglaičių šakas, kuriose buvo susipynusios darbe metu, maskuojant bunkerį, perspeję Klajūnas. - Žilviti, lipk į bunkerį, užleisk angą, o mes palikę čia ant viršaus, nušūnėsime, ar gerai užsidare angą, ar nėra kokių nors įtartinų žymių angai užsidarius. Semai, tu būk komisijos pirmininkas! - juokavo Barzda. Angai užsidarius viršuje likę partizanai nužiūrėjo, - įtartinų žymių angai užsidarydama nepalikę. - Gali atidaryti angą, - šūktelėjo bunkery esančiam Žilvičiui, Semas. Žilvitis bunkeryje ant laiptelių stovėdamas, stipriai abiem rankom laikydamas iškelę angą į viršų, atsargiai padėjo anges dangtį šalia anges, ant žemės. - Žilviti, paimk mūsų ginklus! - paprašė Semas, nusijusęs ševininiais apka-

bintą diržą įleido į bunkerį, vėliau šautuvą, lupkinę, žiūrenus, palapinsiaustę ir kopurą. Po to ginklus padavė ir klajūnas. Visi partizanai sulipę į bunkerį, tik šernas kėkėdėl dėl sė, jis likęs ant viršaus kažką galvoje prie bunkerio angos. Kiek pastovėjęs, pamazū laiptais įlipę į bunkerį, kurie kvadratura sudarė 3 x 5 metrus. Anga buvo beveik ties bunkerio viduriu sėne. Nus angos skersai bunkerio buvo iškastas griovys apie 70 centimetrų pločiu ir apie metrą gylio, kuria partizanams leido statiems vaikščioti prie angos. Nus angos palešingajame griovio gale dijametru 60 centimetrų pločiu ir apie porą metrų gylio šulinys, kurie dugne žibėjo vanduo. vienoje ir antroje griovio pusėje nus griovio dugne aukštume metre aje bunkerio grindys, kurios buvo išgrįstos plonu pagaldeliu, virš šite grindinio metre aukštume tokiu pat rąsteliu buvo grįstos lubos, kurios gulėjo ant skersai bunkerio einančių 4 gana stonų skersbalkių, porė nelabai sulieistas lubas kyšoje samanos. Senai tokiu pat rąsteliu grįsti, tik tarpais į bunkerio šer šonus, miegamajame bunkerio gale, įkastos lentinės dėžutės įvairiems rąstams ir daiktams sudėti ir pilnai lempės šviesos neapšviestos, atrode lyg juodos didelės klastingos akys, žiūrinčios į partizanus, skersai bunkerio einas griovys buvo beveik tuščias, tik prie šulinio pastatytas primusas piktai šaka šnėkštė, darbindamas nedidelį katilėlį ir kilnodamas je mažą dangtelį. Viename grindinio gale buvo sukrauti įvairūs maisto produktai šulvės, mėsa, džiovinta duona, cukrus, rašėmoji medžiaga ir kt. didesniajame grindinio gale ant grindų buvo paklėta nesterai samany, kurios buvo padengtos palapinsiaustėmis, ant kurių šonais pavirte gulėjo ką tik į bunkerį sulipę keturi partizanai, ir, buvo matyti, kad penktam kaip ir vietos nebuvo.

šaurinėme šene virš lentynų ant sukaltų
vinių, gulsčiai gulėje klajūne ir šeme gin-
klai, taip pat ten kabėjo jų diržai, žiūronai
ir kepurės, o priešingajame šene Barados ir
Zilvičio, gale Apicičiaus. Prie Apicičiaus
ginklo, bunkerio gale, ramiai snaudė radio
aparatas, kuris požemyje, nuėgytoje pasaulio
atsikiartius partizanams, teikė žinių, netik
iš komunistų užgrobtų žemių, bet ir iš lais-
vojo pasaulio. Šemas dar vis stovėdamos prie
bunkerio angos, akimis peržvelgė bunkerį ir
jame esančius daiktus, jo veide bruožuose pa-
sirodė mintumas ir jis ta...

Ši meta atlikome pasuktiną žygį ir il-
gesniam laikui liksime šiame niūniame ir
bejausmiame požemyje, - užsidarydami angą, -
atsiskirsime nuo gyvojo pasaulio. Atėi-
nančios žiemos sniegas ir nuolat persekio-
jančios okupantų erdos mums padiktavo šias
šiaurias gyvenimo sąlygas, bet mes šias
šiaurias gyvenimo sąlygas sutinkame kupini
pasiryžimų už busimos Lietuvos laisvą!

Kaip visiems mūsų domėms tautiečiams,
taip lygiai ir mums Lietuvos žeme brangi ir
šventa. Mes jančiame ją alsujant Lietuvos
didvyrių drasia, todėl mums nebaisi jokia
kančia. De lajos laisvės mes gyvensime keletą
menesių, retame šre, slegiami sunkiu ir drėg-
nu žemes kvapu, nematydami skaisčių saulės
spindulių, neįausdami švelnaus vėjelio dvel-
kimo. Okupantas mums atėmė ką gauna kiekvie-
nas žmogus atėjęs į šį pasaulį - džiaugtis
gyvenimu. Mes įredysime ateinančioms lietuvių
kartoms ką gali iškęsti laisvės netekęs lie-
tuvis. O jei netikėtai busim okupantų dia
užpulti - neišsižadėsime šio kankinio gyve-
nimo, bet ginklu rankose įredysime laisvės

brangenybę. Jeigu žuisme šiame požemyj laisves Lietuvos istorijos puslapiai pasipuošę taja, mūsų kančias dūšandami ir raudodami vos ateinančias lietuvių kartas didvyčių keliais!

Skambant šiems partizanų šeimų šedžiams partizanų veidai surintėje, o paprasteses pažemie sienės, lyg gerte juos gėrė. Šeimas palipo keptelėmis, abiem rankom paėmė už kraštų anges dangtelį, padėjo alkū į nelynuojančią taip mielą Baviškos padangę, kuria jis taip narsiai gynę partizaninės kovos laukė, už kurios laisvę jis buvo pasiryžęs aukoti viską, kas brangiausia - gyvybę, sunkiai, sunkiai atsiduso, lyg sakdamas: „Kia! jai pasutini! audiev. O jo akyse matosi laisvės trokštanti ašara, kuri nukludėjo per šio Lietuvos narsuolio skruostus, palidama giliai skausminge ir žiaurus varge rankėles jo veide, kūrte ant tironiškai nukankintos Lietuvos žemės, pasinėdama samanotoje miško vejėje, kuri drėkins laisvę trokstančią žemę, ir, galvins didvyvišką laisvės medį. Šeimas stipriai kilstelėjo anges dangtį ir užleido jį, kuris atakyrė nuo tyro ir gyvastį teikendis oro, atakyrė nuo brangių Baviškos laukų, nuo mylimų draugų ir, girišose sumintų, taly - uždarydamas į požemį KZ minktinę staba, sunkioms rašte darbams laisvinimo kovoje. Bunkeriame anga nusileisdama suspaudė bunkeryje esantį orą.

(Bus daugiau)

/S/S/S/S/S/S/S/S/S/S/S/

Jau dveji meteliai...

(1952.09.03 šuvusiems Bijūnui, Briedžiui, Birstėnui ir tautiečiumi atminti.)

Jau dvijį ilgį ir sunkūs meteliai
Užmirštin nuslinkę palengva ošonai,
Kai kovese kvičę ilsiteš, breleliai,
Kai sudien pasakot jus mums amšiniai.

Viaį Jus ten būry "šnele" tamavet,
Kovese jus laisvę gynete krauju.
Per baises pavojus, per mirtį, šygiavet,
Jaustantį rytę pre šuvius pamasa...

Vakare sauletam miškely Mantery
Jus laisvi eroliai skraj ojet būry.
Per save drąsumą neįautę pavojams,
Žuđikų nematet šaliam pagiry...

Tenai mirtis juoda baisesi sukvatėjus,
Tūkstančiais ten šuvių pasitiko jus.
Keturi perkritę sužeisim kovojet,
Mašis ten už laisvę skarajoje baises.

Tūkstančiai ten kulky svimbames skraj oje
J veđanę šalią smige greta jus,
Daugel automatų, kulkesvaidėjų loje.
Dulkių debesalis pridenge visus.

Bet Jusų nebaidę geležinis juokas
Ginkly įvairiausių pamiskej tenai
Pasauliui parodet kad Lietuvis meka
Ginti save laisvę nuo mašų senai.

Iš vilkų plėšriųjų tenai jus apstoti
Šaudete prieš šuvius priešė tūkstantinius
Nors veidai išbalę buve jums kraujuti,
Ir srovelės rausvos bege per krūtines.

Naraceliu jūs mirtī, verōiau pasīrīnket,
Kovejēt lig šuvie paōie paskutinie.
Pasupti pikōiausiu žmogūdžiu aplinkui,
Kovejēt didvyriai už save Tėvynę.

Muestabiausią žyžtą, nematytą drąsą
Tenai jūsų matę žalias pagirys.
Kaip keturiu, jūsų ten gyvūnės gese
Kaip mirtis užspaudė tenai jums akis...

Ištesėjot žodį duotą ligi galo,
Priesaiką švenčiausią aplicjot krauju.
Mylėjot jūs kraštą gimtąjį, ne galo,
Sirdys jūsų plake laisvės trėskimui...

Drąsiais savo žygiiais, šuviais paskutiniais,
Jūs suradėt brangų tautai testamentą.
Jūs gimtąją žemę mylėt išmėkinot,
Pakelėte smūtkelį ir kryželį šventą.

Niekad neužmiršim mes jūsų, brolieliai,
Atminimą šventą širdyse nešiosim.
Kur nuo jūsų kraujo paraudė žolelė,
Zaliam beržynely mintimis skrajojėsim.

Tebūna jums lengva gimtoji žemelė,
Krauju apšlakstyta gajūdzio kamū.
Per jus mes sulauksim šviesesnių dienelių,
Iš vergijos kelais žeme lietuvijų!...

Tesuteikia Jums Dievas, Lietuvos didvyriai,
Dangiškąjį džiugumą ten už debesų liū.
Už tai kad į laisvę kelią jus pramynėt,
Kad krauju aplicjot žemę Tėviškelės...

Išsikėtęs ramybėj birštenai, pantiėti,
Tegul miegas lengvas būna, tau Bijūnai,
Tegul, Briedi, Dievo palaima tau šviedis,
Ir Mamišės meilė amžina tebūna!...

P A V E R G T O J E

P A V E R G T O J E

P E V E N E J E

P E V E N E J E

R ū g i a g e l e

sugrīžki!

Su saule aņkstyva, tu kolois,
 Su saule vālyva gulai.
 Ārēi Tu tā jūdā dirvelē,
 Kur kādikiu būdamsa šaidei.

Dienā pavedēš aukšāusiam,
 Su daina i darbā ejai.
 Kad laisvās neteksi brangiausiam,
 Lietuvi, tadā nemanei.

Cekistas nuškus i siveržs
 Iš Azijas tyru plačiū,
 Lietuvi i sibirā vežē,
 Kad šūtū tarp sniege, ledū.

Saltas Altajus Tave pasitiko
 Su veļais šaltais, su sniegu.
 Ģimtieji namai teli pasiliko
 Apleisti, vieni, be zmeniu.

Daugeli karū, jau krīte pageltę
Lapai nū medžiu, žalių.
Tiktai lietuvīs vis Sibīre kenčia,
Atakirtas nū brėlių savų.

" Sugrįški " - Tavęs praše berželis,
Nuleidęs žaliąsias šakas.
" Sugrįški " - Tavęs praše arimas -
" Nėra kas mane beamięs. "

Būdenį išlekią gervę,
Krogšūtes, linksmi vyturiai.
Traukia į pietus be laimęs,
Nes grįš vėl tie jų, būriai.

" Grįši, " - kalboje paukšteliai,
" Grįši, " - kartoje laukai,
" Grįši, " - slamoje berželis,
Nėra šakės nusvirę žemai.

" Grįši " toks nielas tas žodis
Teikia lietuviu vilties:
Kaš laisvę greit pasirodys,
Ir ranką save išties.

Sugrįęs į laisvę Tėvynę
Nėraš gimtųjų namų,
Tik vienišas beržas svirusėklis
Priglaus po kančių ir kovų.

Nėra gimtoje name nėraš,
Takelis, kur mažasėjai.
Bet laisvę už viską brangesnė,
Nes tiek daug dėl jos prikenčiai.

Sugrįš į Tėvynę vėl laimė
Skambės sutartinė linksmā
Ir žemės, kurios taip ilgėjais
Vagą išarai giliai.

Marija neapleidžia ir neapleis.

Niūnai žema migla apdengę pavergtą Lietu-
vos padangę. Liūdnai švytėli saulutė, bet
jės spinduliai, tartum, sake audiev ruoenu
pasipuošusiai gamtai.

Nors vidus ant laukų ir pageltę medžių
lapai, dangia purviną žemę, bet spalio mėnu
yra Marijos mėnu.

Spalio mėnesį visose Lietuvos bažnyčio-
se yra kalbanas rožančius. Visi lietuviai ka-
tališkai atsidėkodami už suteiktas malones,
prašydami pagelbes meldžiasi į Mariją. Belše-
vikai pavergę Lietuvą nepripažįsta Marijos
maldos. Jie nusėdija žmonių samonę savo belše-
vikiškais prietarais, o kas katalikiška, lie-
tuviška visa tai niekina. Daugelis lietuvių
nepasidūda belševikiškai pagūnai, jie mel-
džiasi į Mariją ir lieka ištikimi jos vaikai.

Mūsų mylimoje Rėvynėje yra labai mylima
Marijos maldos. Kada pabunda iš žiemos miego
gamta, laukai ir miškai pasipuošia žaliu ap-
daru, linkantieji paukščiai Lietuvos padangėje
gieda pavasario giesmes, mes lietuviai taip
pat siunčiame Marijai gegužės mėnesio maldas.
Bet deja, belševikų pavergtoje Lietuvoje ne
visi lietuviai gali pasimelsti, padėkoti, arba
paprasyti pagelbes auklupę po Marijos keje-
nis. Nes vieni lietuviai yra teli Sibire, kiti
kenčia sunkias katorgininkų kančias. Jie tik
pažvelgia liūdnai į dangų ir savo širdyje
tyliai prašo Marijos:

" Marija, Marija,
Skaisčiausia Lelija,
Tu šviesti aukštai ant dangaus.

Palengvink vergiją,
Pagelbėk žmonijai,
Išgelbėk nuo priešo balsaus!

Šitą madagą kartoja daugelis lietuvių prašydami Marijos pagelbos.

Senas didelis ir medžiškas apaugęs sodžius. Sodžiaus gale vienoje jaukioje sodyboje gyvenė lietuviška šeima. Prie sodybos stovė senas samanotas kryžius, ir augalotas klevas. Prie vartų augdamas klevas matė laisvą Tėviškę, matė artėjančią priespaudą ir kato, kaip laisva Tėvyne pavirto vergijos šalimi.

Tartum lyg laisviau jis ošdavo pavasarį ir linksmiau jamė pasveikindavo šeimnininką, rainoji gegutė, kada teji žemė kuzioje jis auga buvo laisva nuo maskelių priespaudos. Bet dabar kada Lietuvą spaudžia sunki vergijos našta, ir klevas prie kiemo vartų reiškia skundą gailiu aave šlamėjimu.

Teje lietuviškoje sodyboje linkama auge lietuvaitė Audronė. Kada ji leido linksmas ir laimingas vaikystės dienas Tėviškę buvo laisva. Jai tik geroji mama papasakoja apie laisvą Lietuvą, kada žiaurūsiai maskelius nevaikėčioje Tėviškės takeliais, o jų neslėgė sunki medalia. Audronė giliai susimąstė, ji prisiminė laisvai praleistą vaikystę ir jai pagailė, kodėl jaunystei skirta tokia dalis, kad reikią ją praleisti pavergtoje Tėvyneje. Jai labai pagailė vargstančių tėvų, o labiau Tėvyneje. Audronė pasiryžė padėti Tėvynei, nespekentė jos priešų, belševikų, ir trėško laisvės. Audronė buvo tikinti mergaitė, ji nusiraminingai visuomet rādavo maldoje i Mariją, todėl ir dabar Audronė pasiryžė melstis už tėvų šali.

Gražus gėlių kvapu pakvėpės 1948 metų gegužie mėnesio vakaras, galvinančioji saulė, bučiuodama dangaus veidą, ištiesusi auksinius sparnus plasnėje i pasakinge vakare glėbi.

Nors vakaras buvo pasakiškai gražus, bet Andronai kažkodėl liūdna. Jies širdyje kilo kažkoks keistas jausmas, kuris neremiai kamkine ją. Andronė įėjusi į kambarį, auklupusi po Marijos kojomis ilgai ir karštai meddėsi. Pasimeidusi Andronė ir maldaes sustiprinta galvūčiai užnigo, kur sapnai nunešė ją į savo karalystę. Andronė iš miego pažadino smarklus beldimas į duris. Kada ji išėjo iš savo kambario į pūlonę, pamatė išsigandusius tėvus ir penketą čekistų. Žiaurus čekistai įsėk, kad gana jiems oia gegyventi ir liepė tuojau taisyti liūdną kelioną - į sibirą. Andronės tėvas buvo be galo išsigandęs, o motina gailiai verkė. Andronės širdis plyšo iš skausmo, bet ji kantriai kentėjo. Tik kada, pagaliau reikėjo pasakyti sudieu tėviškai, samantam kryžiui, ir pūle kieme vartų angaletam klevui, Andronė griandžiai pravirko. Ji pro ašaras nebeatę, telstančios tėviškos, ir kaip dar liūdniau slamejo prie vartų klevas.

Idūneanės negu pavergtoji tėvytėj sliinke Andronėi dienos sibile. Jai buvo gaila lietuves ir senų tėvų, kurie dar žiauresnės naštes prispausti atrodė liūdnai, nuovargę ir pāsengę. Idūnesia ir skurū nužymėtos sibile sliinke dienos nudeniop. Andronėi ir jies motinai teke pergvyventi vėl skaudžią nelaimę - palaidėti myliną tėvą tolimoje sibile žemėje.

Praslinkus nedang laiko nus tėvė mirties susižge Andronės geroji mama. Andronė sėdi prie sorgančios motinos, o didelės, kaip kištelai ašaros krinta per veidus. Jai baisu pasidaryti pagaldvejis, kad reikėtų palaidėti abu tėvus svetimoje žemėje ir likti vienų vienai toli sibile.

Andronėi liko viena pagudėja Marija. Ji nušluostė ašaras, pasiėmė rešančių ir atsiklupusi karštai meddėsi. Ji junge savo

maldas su teli Lietuves bašnyčiese kalban-
ōie rožanōiaus maldomis ir praše Marijos,
kad Ji neapleistu jos ir sustiprintu gerajā
motinā.

Andreņa kērštes maldes Marija išklausē
ir pe keliu dienu gerēji matina pasveiko.
Andreņa su ašaromis akyse dēkoja Marijai,
kad Ji neapleide jos ir jos motines.

Mieli, lietuviai, kurie dar esame save
Tovynēj melskines, Marijā spalio mėnesyje,
kalbēdami rožanōiu prašykime, kad Ji neap-
leistu mūsų ir mūsų Lietuves, nes Marija
neapleidžia mūsų ir neapleis. Mūsų mažēji
Lietuva yra pavadinta Marijos žeme, todėl
mes jos vaikai prašydami pagalbes išprašome,
nes Marija neapleidžia save vaikų.

/ " / " / " / " / " / " / " / " / " /

Jaujate, kam tu?

Diena rūska. Dangus
Apsiblausę tyli.
Kas širdie, kas trūksti tu?
Gal karštai ką myli?

Ar saulėkniei anšros?
Naktiesi mėnesienos?
Gal mergaitės mylimos,
Čia svajot ne vienasi?

Kam, viltie siekime, klansai?
Gal jos nepažįsti?
Kur gi jėga, grožis, kransai?
Juk tai jos, jaujatej.

Bet pašvelk aplink, jaujate...

Subanguos toliai...

"Man laisvai čia nepažįsti
Kur kerų maskoliat.

Tau čionai kitais žydėjim,
Ansiu laisvės giję.
Prieš pradžiai galšiu
As tau kalaviję.

Kad tikrai tu pamatytum
Lauktę prieš mirtį.
Kad su broliais erang vaduotum
Iš Revynės širdį."

Ir jaučiu galinę jėgą
Iš prieš anšrų juroj
Kalavijai išgalasti...
"Juk tai jus, lietuvių..."

Na, matai dabar, maskoliatu:
O jau ir pažįsti,
Kaip giliai mums žodžiai brangūs:
"Lietuvės jaujate."

/ / / / / / / / / / / /

Būkime vieningai!

Vidurdienis. Lauke už lange girdėjosi niurus vėję užimas, į langą tarsi stambus lietaus lašai. Mūsų klasėje mokiniai sėdėjo suelnuose ir laukę konstitucijos pamokės. Vytukas stvėdamas pirmame suole, atsigrąžęs į mokinius, plačiai rankas sketėdamas, kalbėjo: "Šioje pamokoje būkime vieningai, nes galime po kaku pamėšti raudoną šepetį..." Mokytojas veremiu dury girdėjęs nutraukė Vytuko kreipimąsi į mokinius. Į klasę įėjusi mokytoja, kažkaip nervingai netė žurnala ant stalo ir liepė mokiniams sėstis. Keletą kartų permušė klasę, ji grįžo prie savo stalo, atsiverte žurnala, ir kažką akimis įme išėjoje. Vėliau kiek pagalvojusi, ir akimis peržvelgusi suelnuose sėdinčius mokinius, ome pasakoti: "Lietuvai išsivadavus iš kapitalistinės vergovės, darbe žmonės paėmė valdžią ir savo rankas. Ir sudarė liandies Sąjunginę Respubliką. Lietuvos liandis neilgai žiangoėsi "laisvę." Vokiškioji fašistai štupešė ją aue Tarybų Sąjungos ir okupavo. Raudonosios Armijos dėka buvė sumušti vokiškioji fašistai, ir Lietuva vėl gavo "laisvę". Darbe žmonės paėmė valdžią ir savo rankas. Tarybų Sąjungos dėka darbe žmonės gavo teisę ir darbą, ir mokslą, ir poilsį. Kapitalistiniuose kraštuose liandien dar žmonės skursta aue ryte iki vakaro dirba "buežems". Kapitalistiniuose kraštuose kunigai mulkina žmones įvairiais prietarais. Ne višė nėra Tarybų Sąjungoje. Tarybinė konstitucija visiems piliečiams suteikė sąžinės "laisvę". Mokytoja žvilgtelėjusi į Vytuką, kuris sėdėjo pirmame suole,

je paklausa: "Kada lietuva prisijungs prie Tarybų Sąjungos? Vytukas atsakė: "1940 metais rugpjūčio mėn. ją prijungs komunistai." už teki atsakymą mokytoja vytukui ir pastatė dvejatę ir palikė de pamokų. Tarp paliktų mokinių, de pamokų, buvo ir viena komjannuolė, kurios Vytukas nepastebėjo, pykčio pagautas, teške rašė ir Staline paveikslą, kuris kabėjo klaseje ant sienos, ir sukėlė: "Gruzine, ne tau šia vieta kabėti!" Tą visą matė komjannuolė, kuri pranešė mokyklai direktoriui. Direktoriaus pranešė "Saugumo Vyršinininkai. 3 trečią dieną "Saugumo Vyršinininkas pasiuntė du skribekus, kurie vytuką areštavo ir nušlavė ir "Saugumo Tarybos". Vytukui teko ir Tarybos, pirmiausiai jam kvieta ir akis, juodas, ilgai ir vanage kumpa nesimi, palinkęs sėdintis prie rašomojo stalo "Saugumo Vyršinininkas, kuris vytuke užklauso: "Kas tau liepė apteikti Stalingą? Vytukas atsakė nieko nežinau. Tada "Saugumo Vyršinininkas vytuke paklauso: "Ar iš suaugusių ir mokinių nekalba apie būsimą karą." Bet Vytukas tyloje. "Saugumo Vyršinininkas matydamas, kad iš vytuke nieko negalės iškreipti. Tada kreipėsi į skribeką, kuris ten pat sėdėjo taxienajame, kad jis vytuką imtų kvesti. skribekas šėkosi ir griebe nagais, kuri kabėjo sienoje, ir emė mušti vytukui per galvą ir pečius. Ir emė klausiti: "Pasakyk, rūpūškas tau liepė apteikti Staline paveikslą." Vytukas ners ir buvo skaudžiai nušamas, bet neprisipažino. Tada "Saugumo Vyršinininkas jam įsakė: "Ei dar kartą pasikartos tai tu ve ir tavo tėvus išvesime į Rusiją. O dabar at eik į namus, nupirk Staline paveikslą, ir žiūrėk, kad įstatum į komjannuolius." Vytukas iš "Saugumo išėjo aiškiai supate, kad jį iškun- de komjannuolė. Bet je galvoje sukosi mintis:

" Stalino paveikslą nupirkiau, bet į komjaunuolius nestotiu, nors ir šlandien vežti į Rusiją. "

Vytukas prisiminė gerai į dėdę, kuris ištrėntas Rusijoje kenčia baisų skurdą ir badą. Kaip kenčia Rusijoje jo dėdė jis sužino iš dėdės gantu laišku. Taip pat prisiminė tvelnie pasakojimus, kad Lietuva buvo nepriklausoma, čada ir žmonų nekankino, bebuvė ~~gėrybių~~ kelchozų. Šlandien okupantas žmones suvare į kelchozus, duoną išvėžė, o kelchoze alkani, basi dirba okupantui. Vytukas negalėdamas pakęsti tokį išnaudojimą tyriškai apsisprendė nestoti į komjaunuolius, ir raginėjimas nestoti. Vytuke pavyzdžiu pasako dang mekinų, nestotami į komjainimą, nors už tai yra našiniai pakyniai.

Vytukas nors ir yra skriaudžiamas tarybinų mokytojų, jis nepripažįsta tarybų Lietuvos, nei jokio prisijungimo, jis žino, kad jo Tėvyne yra Lietuva. Taip pat jis žino, kad Lietuva kelsis nepriklausoma, kuria jis mylės kaip priera kiekvienam lietuviui. Taip pat jis žino, kad komjaunuolius - šaipus laisva prisikišimai Lietuva, pašauks juos visus prie gėdės stalo.

/ // // // // // // // //

Dešimt metų!

Dešimtis metų į tolius nusakridė.
Dešimtį kartų suskamba kardai.
Dešimt naktų sutemo be žyto.
Sutemo... neanšta aušrolė laisva.

Nulinke ilgėdantėsi beržai svyrūnai,
Navyte daržely pūtelė žalia,
Dešimtį kartų nuleidome galvą,
Nutilo skambėjus laukiose daina.

Nulinke trišpalvė prie senosios namo,
Nulinke prieš mūsų atėjimus gudus.
Iškilo vel kaip žaibas trišpalvė prie klevo:
Kur suka žiaurūsus burliokas lizdus.

Nes broliai ir sesės ilgiai laisvės,
Ir kaukė pasaulis laisvės lietuvės.
Dešimtį metų mus laike apglėbė,
Dešimtį metų neanoda šviesės.

O nes ar užmiršim nuožaujį vargą,
Ar ilgai dar Ryvynėi bus juoda naktis?
O ne... baltas vytiš mums kelis parežys,
Ir netrukus Ryvynėi laisvuzė nušvis.

Dešimtį metų kai dainą dainuojam:

"Atiduokt Ryvynėi, ką privalai!"
Saulėm iškei, rankas saliotuojam.
Sueliats į graziąs atėitį, bėgam.

Kovokime šiandien - laimėjime broliai,
Kaupkim tik jėgas ateinančiam dienai.
Svinta jau laisvė svajetuose teliuos,
Dreba jau grūmančios Kremliaus sienos!...

/ " / " / " / " / " / " / "

Ištrėmto lietuviško laiško ištrauka.

(Prisunte tik. Usnis.)

Brangusis K., parvažiavęs iš didžios, šaltes Sibiro girės, sunkių darbų nuvargintas, bet vis dėl to negy žėnusi pasveikinti Tave ir Tavo šeimą su sv. Velykais.

Mes visa šeima sveikiname Jus su naužmirštamais prigimties tikėjimu, linkėdami Jums praleisti šventas tikėjimo dienas sveikiems ir linksmiems, susėdus prie sv. Velykų stalo.

Gaila, kad mes negalėjome sv. Velykas leisti prie lietuviško stalo, kurie kvėpės lietuvišką kvapą ir puešis putejančių alum ir margučiais.

Linkiu girdėti sveikinamųjų ir čiulbamųjų, "paukštelių", tu kurie mus visusmet palinamindave ir pasveikindave...

Brangusis K., žinau, kad Jumis Lietuvoje sveikina ir gūedžia, - aukščiau minėti "paukšteliai"... Sibire šalta ir nyku... mūsų tremtyje niekas nelinkėmė, tik save šeimelėj susigrūkėmė į save trebelę, prisiminimais ir evajonėmis, apie laisvę, praleisime sv. Velykas.

Brangieji, Jus man dieną stovite akyse, o naktį sapne. Nakti sapnuoju, kad kalbues, bučiuojuos ir geriu...

Treksiu, kaip žolė rases, kad Jus man parasytumet daugiau laišku iš mylimos Lietuvos. Idomu kaip šėvynėje gyvenimas linkėmėjasi, Norime ir mes žinoti koki vainiką pimate, ar žalių rūtų ar paprastų gėlių?... Norime žinoti, kada Lietuva dėsis į ant galvos - tuotarpu ir mes gausime aludie išgerti ir pyragoparaganti...

Lidaina Tevišķej.

Sedzijs senas ir paniurges,
 Sedziba dūņķse ūia lidaina.
 Kēdēl mirties tyls aplinkui,
 Kēdēl neskanbā daina?

Ant balte smēlie mekians vaikšōiet,
 Prilaiķē metina rankas.
 Laisvai šypsejais Tevišķelē,
 Lānkama buvs, e dabar kas?...

Sedziņuj lietuvius areštuoja
 Teli juos iēveža kažkur.
 Laukais metyvai grandūs,
 Atklys ir ilgešaj užkurs...

Ūž Tave breliai vis kevoja,
 Ir žuvē narsiai - nosikēla.
 Idopmes vēl režem laisvai švintant,
 Žiedū vainikai nat ebēls.

Nadziūs vēl raneve krauje dēmsē,
 Kevoja vēl dainues.
 Ō lidaina Tevišķelē mūsū,
 Vēl laisvai, laisvai gīvnes.

/ " / " / " / " / " / " / " / " /

Lakūnelis.

Baisiai kriokia, baisia rokia,
 Meteorolis žimtajėgis.
 Par didžius apsisukimus,
 Aš greiteju, aukštį imu.

Žemę bėga iš po ratų,
 Sparnais ore rėžiu ratą.
 Ir aukštyn, aukštyn vis kylu,
 Ir plačias erdvės mėlynes.

Štai iš kelio dėbeselis,
 Pasitraukti nesuapėjęs.
 Oia suskilo, subirejo,
 Ir dulkeles neša vejas...

Staiga duobėn baisien krito,
 Lektuvėlis vos išlipo.
 Aš gi kreipiu eleronus,
 Ir smingau, virstu ant šono.

Vienas sparnas ties į žemę,
 O antrosis dangų remia.
 Užta, staugia meteorolis,
 Lenktyniaudamas su veju.

Garą duodu paskutinį,
 Plėšiu vairą aukštuminį.
 Dreba sparnai ir važiuoklė,
 Girėžiu šaltą mirties juoką...

Man jaunam gi lakūneliui,
 Ausis dengia erdvių vejai.
 Tegainiojas ši juodoji,
 Tegul šėlsta, te kvatoja...

Aš gi nežiu "imelmaną",
Ir bažkatę suku mažą.
Per greitumą tresai švilpia,
Plėšiu, verčiu mirties kilpą.

Vėliau žaliaji "ambuką"
Aš įleidžiau į suktaką.
Smigu žemę akmenėliu,
Kylu viršun piktu vėju...

O, kaip likosi žemai,
Žemės žali želžnai!
Iviska upės, ežerai,
Kaip apalvėti dirvenai!

Žemės uode ten didume,
O bažnyčios be aukštumo.
Mieste gatvės ir namai,
Ilg, kad vaikų būt žaislai!

Įsisiškai lyg siūleliai,
Didi ir maži keleliai.
Ten geležiniai begiai lenkias,
Mašnelės rieda plentu.

Kiek vargų žemai padėta,
Kiek pagundų ten prisėta.
Kiek pavydų ir klastų,
Nuodėmių kiek mirtinų!...

Aš ūia laisvas, lyg erelis,
Plienas žiba, ugnį skelias.
Krutinė šalta galinga,
Dangaus sklianta aštriai smingu.

Propeleris smagiai trunkia,
Debesaliai mane šaukia.
Per baltas jų viršūnėles,
Ilg sniegu aš važinėju.

Daubū, uoļu, ivairiausiu,
 Ķīa vaizdēliu nustabiensiu,
 Milžīnai kalnai Ķīa grūna,
 Tarp baltu bangu, puzūna.

†
 Vaizdai keiĶiasi šilkiniai:
 Debesu liu sidabrinu.
 Zīrgas šķa ten per uoļu,
 Ķī mērgaitē Ķīa vēl nuoga...

Per beĶūgnas nē r keleliu,
 Virš kalnu šķēlis vajas.
 Prieš mane šķērē mēlyna:
 Juckias saule ten auktine.

Na palauk, palauk, saulute,
 Man prepeleris Ķēr sukas!
 Ķartā tave aplankysiu,
 Ķur Ķangus man pasakysi.

Neriu štai aš su lektuvu,
 Dangun skristi, kaļp bebuvē!
 Neriu Dievā pamatyti,
 Svēntā, Petrā aplankyti.

Ķidī triukēnā ten auktelsiu,
 Miegam Ŷius šķventusius kelaiu.
 Angelēlius išbaiĶysiu,
 Danguļ vienas aš skraĶĶysiu.

Ķeigu Petras pamēģintu,
 Dangaus vartu nerakintu.
 Aš su pliene mašīna,
 Bumts! Ķ vartus ir gana!...

†
 Bet lektuvas Ķīa pur, pur,
 Ranka klausis: "Vairā kurī"
 Stunk Ķī greitai pe velniū,
 Nēpasieksim angeliū!....

Sudien, dangau ir, saulele,
Sudien, sventoji Mergule,
Dangaus gūnų nemetysiu
Dievo veido neišvysiu!...

Dangui triukšmas nebesąjė,
Lektuvėlis subirsąjė.
Štai jau mano lakūnėlio,
Parasintą blaško vežai!

Supa, neša, glamonėja,
Mėlinujų erdvių vežai.
Parasintas oia silkinis,
Laikė ore pakabinąs.

Šukias saule, debes, liai,
Kad aš dangun kilt norėjau.
Iš didybės mano menkes,
Kad bejėgis žemyn slenkau.

Pasijunkit, kad nevyko,
Iki sekantio dar sykiu.
Kai vėl nauja lektuvėliu,
Aš baidysiu angelėlius.

Danguj nešią jei matysiu,
Lektuvan aš ją sedysiu.
Ir perkelsiu vėl į žemę...
Žegul vargsta, te gyvena...

Dabar kagi, aš bejėgis,
Parasintute esu glėby
Kuris neša vėl į žemę,
Vargė žmonės kur gyvena.

O, kaip liūdna, kaip graudu,
 Ką likau aš be sparnų!
 Ką man šalta, svetima,
 Liko oravė molyna!...

Šiandien vėl mirtis kvatoja,
 Automatai kai suloja.
 Pre krūmelėnius pre medžius,
 Kartam vienas į šimtus!...

Čia mums miantis pagrindinė,
 Uždega ugnim krūtinę:
 " Kas tik buvo, kas bebūs,
 Bet lietuvis neprašūs!..."

Knygos raše istorines
 Apie žygius Gedimino.
 Užrašys ir šiandienines,
 Kruvinas mūsų kautynes...

/ " / " / " / " / " / " / " / " / " /

TURĪNYŠ

Psl.

1. R a m u n ē	Myliņiem brolīms	2.
2. Ļ i n g u e n ē l i s	Uš laisvā pāke- māj ir kevoj...	3.
3. V a i d i l u t ē	Jen dvejī metē- liāi.....	20.
4. R u g i a g ē l ē	sugzjāk!.....	22.
5. M e d ū z a	Marja neaplei- dāia ir neapleis	24.
6. Z a l g ā r i s	Jaanvate, kam tu?	26.
7. V y t a s	Būkins vienīgi!	29.
8. A i š g i s	Dešimt metj!	32.
9. U s n i s	Priņysta laiško ištrankē.....	33.
10. M e d ū z a	Ii ūāna Tēvis kej	35.
11. V a i d i l a	Iakūnēlis	36.